

מלכת המדור

עיינב יצחקי הייתה תיכוניסטית תל־אביבית חובבת גלישה כאשר נדבקה בחיידק ההתנדבות. היום, בגיל 24, היא כבר עומדת מאחורי הפרויקט המצליח "רתמים" שמניע עשרות נערות ונערים מהנגב להירתם לשנת שירות ולמכינות הקדם־צבאיות. "צעירים הם יותר יצירתיים וחוצפניים", היא מסבירה את ההצלחה, "אם רק נעז נגלה שהכול אפשרי" << אלישיב רייכנר >> צילום: יהודה פרץ

עיינב יצחקי הייתה מדריכה צעירה במכינה הקדם־צבאית "עמיהי" שבדרום, כאשר לילה אחד שכבה במיטתה והגתה את התוכנית שתנסה לחולל שינוי אמיתי בקרב צעירי האזור. "דמיינתי איך אני מקלידה את כל הפרטים של התוכנית במחשב", היא נזכרת, "למחרת בבוקר קמתי מוקדם, הקלדתי והדפסתי אותה וביקשתי ממנהלי המכינה חצי שעה כדי להציג להם את התוכנית שלי".

מטרת התוכנית שהגתה יצחקי בת ה־24 היא לעורר בקרב תלמידי התיכון בנגב מוטיבציה לעשייה חברתית שתוביל אותם לעשות שנת שירות או להצטרף למכינות הקדם־צבאיות. בהמשך, היא מקווה בכל לבה, הערכים שספגו יובילו אותם להישאר בדרום ולא לעקור למרכז כפי שעושים רבים כל כך מצעירי הפריפריה. גם השיטה שהציעה פשוטה למדי: "הצעתי למנהלי המכינה לקיים ארבעה סמינרים לתלמידי התיכונים בהדרכת הניכי המכינות, שבהם התלמידים יפגשו מנהיגים מקומיים ואנשים מעוררי השראה".

היום יכולה יצחקי כבר לחייך

בסיפוק. התוכנית שהקימה לפני שנתיים וזכתה לשם "רתמים" הוכתרה כהצלחה מסחררת. מתוך 19 תלמידים ותלמידות שנבחרו לתוכנית במחזור הראשון והשתתפו במפגשים ובסמינרים שיצחקי וחבריה העבירו, 18 החליטו לרחות את השירות הצבאי, לצאת לשנת שירות או להצטרף למכינה קדם־צבאית.

גם ההכרה לא איחרה לבוא. לפני מספר שבועות זכתה יצחקי ב"כנפי תמר", פרס לצעירים פורצי דרך על שם הנווטת הדתייה תמר אריאל ז"ל שנפתה בסופת שלגים בנפאל לפני שלוש שנים. הפרס, שהוא בעצם מלגת לימודים, הוענק ליצחקי על ידי ארגון "אלומה" בכנס גדול שהתקיים בבית הפלמ"ח בתל־אביב.

ההתלהבות של יצחקי מעשייה חברתית בכלל ומהמכינות הקדם־צבאיות בפרט, מדבקת. מפתיע לגלות שהיא עצמה לא למדה מעולם במכינה קדם־צבאית, לא עשתה שנת שירות ואפילו לא הייתה חניכה בתנועת נוער. היא גדלה בשכונת רמת־אביב בתל־אביב, בתיכון למדה בגימנסיה הרצליה ובמקום ללכת לתנועת נוער העדיפה לגלוש בים. השינוי חל אצלה בכיתה י"א בעקבות פעילות חברתית שהשתתפה בה. "חברים הציעו לי להצטרף לקבוצה של סטודנטים שמחלקים מוצרי מזון לאנשים שגרים ברחוב", מספרת יצחקי. "בפעילות הזאת הבנתי לראשונה שיש לי משהו לתת ושחיוך, מילה טובה, או מעט אוכל יכולים לעשות הרבה".

לצאת מהבועה

ההתנדבות השאירה אצל יצחקי טעם של עוד. היא החלה לחפש מסגרות של עשייה חברתית, אבל בסוף התיכון לא חשבה ללכת לשנת שירות או למכינה קדם־צבאית: "האמת שלא ידעתי שזו אפשרות שפתוחה בפניי. חשבתי שהמסלול הזה מיועד רק לבוגרי תנועות נוער ואני לא הייתי כזו".

יצחקי התגייסה לצה"ל, שירתה בחיל חינוך, והדריכה בקורס "נתיב" שנועד לחזק את הזהות היהודית והציונית ולהכין חיילים שאינם יהודים לתהליך של גיור. "כצבא גם הכרתי את מגוון האוכלוסיות בחברה הישראלית וגם נחשפתי יותר ליהדות וליחסים בין דתיים וחילוניים. זה יצר אצלי מוטיבציה לעסוק בתחום הזה".

יצחקי פיקדה על חיילות, וכך הכירה בוגרות של מכינות קדם־צבאיות ושנת שירות. כשהפקודות שלה אמרו לה שמתאים לה להרריך במכינה קדם־צבאית, היא נענתה לאתגר. הרצון שלה להרריך אוכלוסייה מעורבת של דתיים וחילונים והאהבה שלה לנגב הובילו אותה למכינה הקדם־צבאית "עמיהי" שפועלת ביישוב כרמים, עשר דקות צפונית לבאר־שבע. יצחקי החלה להרריך במכינה שבה מתחנכים יחד דתיים וחילונים, אבל משהו היה לה חסר: "הרגשתי שהחניכים במכינה לא מספיק מודעים ליכולת שלהם לתת".

במקביל, בזכות חניכות מיוחדים ומערך, היא נחשפה לתופעת עויבת הצעירים שקיימת בעיירות רבות בנגב. יצחקי הרגישה צורך לנסות ולפעול לשינוי המציאות הזאת, אבל עדיין לא ידעה כיצד בדיוק. לקראת סוף השנה הראשונה שלה כמדריכה במכינה, התגבשה אצלה התוכנית.

כאשר הגישה יצחקי את התוכנית למנהלי המכינה, הם נתנו לה את ברכת הדרך, אבל לא יכלו להבטיח לה הרבה יותר מזה. "ראש המכינה חונן חיים אמר לי שאין להם משאבים לתת, אבל אם התוכנית תחזיק להצליח – אנשים יצטרפו להצלחה ויתרמו לה כספים".

אחרי שהצליחה לגייס מעט תמיכה ומשאבים מההסתדרות הציונית העולמית וממועצת המכינות הקדם־צבאיות, החלה יצחקי להסתובב בתיכונים שונים בדרום ולגייס חניכים לתוכנית החדשה.

"אמרנו לתלמידים, שרובם לא הכירו את עולם המכינות ושנת השירות – בואו איתנו, נצא מהבועה שאנחנו חיים בה ונכיר את החברה הישראלית".

להט של יצחקי הרליק את התיכוניסטים. מתוך ארבעים שהגיעו לראיונות, התקבלו 19. "החלטתי לקרוא לתוכנית 'רתמים' על שם הרותם, שהוא צמח מדברי שמשמש גם חומר בצרה. כשמדליקים אותו בוערת אש גדולה. זו גם המטרה של התוכנית שלנו. להבעיר אש אצל הצעירים כדי שהם ישמשו חומר בערה לעשייה ולשינוי".

חלומות גדולים

המחזור הראשון של "רתמים" הסתיים, כאמור, בהצלחה. במחזור השני משתתפים מספר דומה של חניכים, ויצחקי מקווה שבמחזור השלישי שמגויס בימים אלו בקרב תלמידי כיתות י"א ישתתפו כבר ארבעים. השאיפה שלה היא שבעוד חמש שנים ישתתפו בכל מחזור של "רתמים" כמאה חניכים, שהתוכנית תתרחב גם לאזור הצפון ושיוקם ארגון בוגרים של "רתמים" שיפעלו יחד לשינוי במקום מגוריהם.

"להיות צעיר זה יתרון", אומרת יצחקי. "יש לנו, הצעירים, יותר זמן ויותר אנרגיה להשקיע בדברים ארוכי טווח. יש לנו מוטיבציה לשנות ולחלום בגדול. אנחנו גמישים מבחינה מחשבתית וגם יצירתיים וחוצפנים כשצריך". יצחקי משוכנעת שלהרבה צעירים כמותה אכפת מהחברה הישראלית ושיש להם גם מוטיבציה לפעול: "מה שחוסם אותנו זה הפחד להיכשל וחוסר האמונה שיש לנו מה לתת. צריכים ללכת עם המוטיבציה ועם האמונה בעצמנו, לקפוץ למים העמוקים של היוזמות, הניהול והעשייה החברתית ולהאמין שנלמד לשחות תוך כדי תנועה, ואז הכול אפשרי. יש הרבה אנשים טובים וארגונים חברתיים ופשוט צריך להצטרף למעגלים שלהם כדי שהם ייתנו את הרחיפה. העיקר הוא לא לפחד להעז".

"החלטתי לקרוא לתוכנית 'רתמים' על שם הרותם, שהוא צמח מדברי שמשמש גם חומר בערה. כשמדליקים אותו בוערת אש גדולה. זו גם המטרה של התוכנית שלנו. להבעיר אש אצל הצעירים לעשייה ולשינוי"